

Charakteristika habilitační práce

Monografie *Kineziologie nohy* (2009) je dílem dvou autorů, MUDr. Ivana Vařeky, Ph.D. a MUDr. Renaty Vařekové, Ph.D. Hlavním autorem je její první autor, který je současně prvním či jediným autorem jednotlivých kapitol a také jednotlivých částí appendixu, takže jeho celkový podíl tvoří minimálně 80 %. První vydání 250 kusů monografie bylo záhy rozebráno, stejně jako další dva dotisky po 50 kusech. I nadále je hlavní autor žádán o výtisk práce, což musí odmítat, protože poslední 4 volné výtisky jsou předkládány jako habilitační práce. Vybrané kapitoly jsou zájemcům k dispozici na webových stránkách (viz URL adresa na konci textu) s počty stažení v řádu tisíců. Publikace byla vysoce hodnocena recenzenty již v rámci přípravy jejího vydání ve vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci. Následující charakteristika práce vychází především z recenze doc. MUDr. Ivo Maříka, CSc.

Monografie obsahuje poznatky získané jak kritickým studiem literárních pramenů, tak z vlastní praxe a výzkumu. Jejím tématem je statická i dynamická a funkce nohy, vztahy mezi klouby dolní končetiny při pohybu včetně podrobného popisu kinematiky a kinetiky chůze a klinická typologie nohy, která představuje základ pro moderní racionální klinickou diagnostiku poruch funkce nohy se vztahem k proximálním částem dolní končetiny, pánve a bederní páteře. V tomto ohledu se jedná o práci, která je v našem písemnictví svým způsobem ojedinělá, protože obecně používaná diagnostika ustrnula na rozlišování ploché, normální a vysoké nohy a těžších ortopedických vad.

Text je členěn do několika hlavních kapitol. První z nich – funkční anatomie – podrobně popisuje funkci kloubů a svalů nohy s důrazem na funkční provázanost pohybů v jednotlivých kloubech, jak na úrovni nohy, tak i proximálních etáží. Kapitola o statické funkci nohy je věnována především funkci nožní klenby ve stoji. Následující kapitola podrobně popisuje chování kloubů a svalů nohy i dalších kloubů a svalů dolní končetiny při chůzi. Např. hyperpronační syndrom (tj. zvýšená pronace zánoží nezbytná k zajištění plného kontaktu zánoží a především předonoží s povrchem během fáze opory krokového cyklu) je spojován s tzv. disto-proximálním řetězením poruchy. Při opačném proximo-distálním řetězení může být příčinou např. strukturální či funkční porucha postavení pánve či funkce kyčelního kloubu, která si vynutí změny v distálních kloubech a segmentech dolní končetiny. Současně

ovšem dochází ke změně držení trupu, resp. celkové postury obdobně jako u disto-
proximálního řetězení. Případné ortézování na úrovni nohy musí v tomto případě brát ohled
na fakt, že „patologické“ postavení nohy je ve skutečnosti kompenzací strukturální či funkční
poruchy ležící mimo danou nohu. Kapitola věnovaná typologii nohy jen okrajově zmiňuje
obecně známé popisné typologie. Jejím těžištěm je podrobný popis funkční typologie
vycházející z prací M. L. Roota a jeho spolupracovníků a žáků i současných autorů. Kapitola
zahrnuje i výsledky vlastních prací autorů této monografie. Jedná se především o rozdíly ve
výskytu jednotlivých funkčních (sub)typů u mužů a u žen a také rozdíly ve výšce nožní klenby
u jednotlivých (sub)typů. Kapitola je doplněna základními údaji o nových paradigmatech a
modelech funkce nohy, které jejich autoři vytvořili jako alternativu k dle jejich názoru již
překonané Rootově biomechanice nohy. Hlavní část textu je zakončena souhrnem a
doplněna appendixem, který tuto problematiku začleňuje do širšího kontextu kineziologie.
Jednotlivé kapitoly jsou věnovány posturální stabilitě, fylogenezi a ontogenezi nohy, resp.
dolní končetiny, a motorickému vývoji s důrazem na principy motorického učení při vývoji
chůze. Appendix tak podtrhuje výrazně mezioborový charakter kineziologie, jakožto vědy o
pohybu vycházející z poznatků biomechaniky a neurofyzologie a dalších biomedicínských
oborů a společenských oborů.

http://www.biomechanikapohybu.upol.cz/net/index.php/materialy-ke-staeni/cat_view/52-kineziologie-nohy